

భగవంతుని కథ

నాకు పెళ్ళిళ్ళంటే సరదా; ఏ మాత్రం అవకాశమున్నా, ఎవరు పిల్చినా తప్పనిసరిగా వెళ్తాను. పెళ్ళిళ్ళాడుకు తరపువారైనా, పెళ్ళికూతురి తరపువారైనా...నాకు పట్టింపు లేదు. ఏదో నాకు తోచిన - పెళ్ళికానుక నా శక్తికొలది కొని తీసుకు వెళ్తాను. పెళ్ళిసందడి, పెళ్ళీ వాతావరణం - అంటే అదో రకమైన పెళ్ళివాసనేమో - నన్ను ఆకర్షిస్తుంది. పెళ్ళి మొదల్నించీ చివరవరకు శ్రద్ధతో చూస్తాను. మనసు కందని ఏదో గొప్పతనం ఉంది పెళ్ళిలో. అసలు పెళ్ళిపందిరే చూడ ముచ్చటగా ఉంటుంది. వాసాలతోనూ, తాటాకులతోనూ, తోరణాలతోనూ అలంకరించిన ఎంత చిన్న పందిరైనా నన్ను దగ్గరకు రమ్మంటుంది. పెళ్ళంటే ఎందుకంత సంబరం! అని నన్నెవరన్నా అడిగితే నేను ఫలానా అని ఇదమిథంగా చెప్పలేను. ఎందరితోనో కొత్త వ్యక్తులతో పరిచయం అవుతుంది. ఎందరో ఎరగని వాళ్ళు, ఎరిగినవాళ్ళు కనిపిస్తారు. పాలు తాగుతున్న పసిపిల్లలు, ఎప్పుడూ చూడని కన్నెపిల్లలు, యవ్వన్నాన్ని పులుముకున్న యువతులు, చిరునవ్వులతో అటూ ఇటూ తిరుగుతున్న ప్రౌఢులు - పట్టుచీరలు కట్టుకొని పరిగెత్తుతున్న మరి కొంచెం పెద్దవాళ్ళు - ఇంక మగవాళ్ళలో నిక్కర్ల వాళ్ళు, పైజామాల వాళ్ళు, గొట్టం ప్యాంట్ల వాళ్ళు లుంగీల వాళ్ళు - పెద్దమనుషులుగా ఉండాలని ప్రయత్నించే

ధోవతులు, ఉత్తరీయాలవాళ్ళు ... స్థానిక రాజకీయాలు
మొదలు ఢిల్లీ రాజకీయాలవరకూ చర్చించే కొంతమంది
నాయకుల్లాంటి వాళ్ళు - కాలం మారిపోయింది -

— ఆ కోణాలే బావుండేవి అని చప్పరించే తల పండిన
కాశ్యపులు... ఎదురవుతారు.

బాబాభజంత్రీల వాళ్ళు-మద్దెల సన్నాయి ఈ రెండు
కలిస్తే చెప్పక్కర్లేదు. భూమి దద్దరిల్లిపోతుంది, — ఆ తరు
వాత బ్రహ్మాంగారు చదివే మంత్రాలు వినముచ్చటగా
ఉంటాయి. ఇలాంటి వాతావరణంలోకి ఓసారి వెళ్ళాను.
ఆడపెళ్ళివారు పాళ్లు నాకు చాలా దూరపుబంధువులు. అది
మరీ పల్లెటూరు కాకపోయినా పట్నం మాత్రం కాదు.
అటూ ఇటూ కాకుండా ఉంది. రైల్వేస్టేషనుకు రెండు మైళ్ళ
దూరం. గుర్రం బండ్లు చాలా కొద్దిగా ఉన్నాయి. వంటెద్దు
బండ్లే ఎక్కువ. మా బండ్లలో ఎక్కమంటే మా బండ్లలో ఎక్క
మని పోటీపడి... వాళ్ళు గోలచేస్తుంటే వాలో నేను నవ్వుకుని
ఓ మంచి వంటెద్దుబండి చూసుకుని పెళ్ళివారింటికి వెళ్ళాను.
ఎద్దుబండి ప్రయాణం ఎంతో హాయిగా ఉంది. సాఫీగా వెళ్ళి
పోయింది. రిక్తురైనవాడి జీవితంలా. పెళ్ళివారింటికి సులభంగా
తీసుకెళ్ళగలిగాడు బండివాడు.

అప్పటికీ ఉదయం పదిగంటలు దాటింది.

నిప్పురవ్వలు రాజుకుంటున్నట్టుగా ఎండ చిటపటలాడు
తోంది. గుమ్మం ముందు ఆడచెప్పలు, మగచెప్పలు, చిన్న

పిల్లల చెప్పలు అనేకం గుమిగూడి ఉన్నాయి నావికూడా
గుంపులో కలిసినై.

నన్ను చూడగానే-నన్ను ఎరిగి ఉన్నట్టుగా ఒకాయన
ముందుకువచ్చి... ఈ బండికేనా రావడం... ఎన్నాళ్ళకు...
ఎన్నాళ్ళకు... మీరు రావడం ఎంతో సంతోషం... అంటూ
చిరునవ్వుతో పలకరించాడు ఆయన్ను ఎక్కడో ఎప్పుడో
చూసినట్టు గుర్తు.

ఎవరో కాళ్ళు : దుక్కోడానికీ నీళ్ళు ఇచ్చారు.

ముహూర్తం దగ్గరపడుతోంది ... సమయానికే
వచ్చారు అంటూ మరొకరు పలకరించారు. నాకు సామాన్య
గది చూపించారు. చిన్న బెడ్డింగ్, ఒక లెదర్ సూట్ కేస్
చిన్నది. అది నా సామాను అడుగు పెట్టను సందులేకు.
ట్రంకు పెట్టిలు, బెడ్డింగులు, చిన్నచిన్న మూటలు, ఇంకా
ఎన్నో సామానులు. ఒక మూలగా సామాను పడేశాను.
ఓ చిన్న కిటికీలో ఓ కొబ్బరినూనె సీసా, వెలిసిపోయిన అద్దం,
అక్కడక్కడ పళ్ళూడిపోయిన దువ్వెన ఉన్నాయి. అక్కడే
బట్టలు మార్చుకుని, ఓసారి దువ్వెను అక్కడున్న సామాన్ల
మీదుగా అంగలు వేస్తూ బయటకు వచ్చాను.

ఇంతలో ఎక్కడినుండో దూసుకు వచ్చింది తుఫానులా
లలిత.

ఇప్పుడేనా రావడం... ఒక్కడివీ వచ్చావేం... ఎన్నా
ళ్ళకు... ఎన్నాళ్ళకు బావా... అంతా కులాసాయేనా?
అంటూ మాటల వర్షం కురిపిస్తోంది. లలిత నాకు మేనత్త

కూతురు, ఏనాటిదో ఈ బంధుత్వం. లలితకు నలభై ఏళ్ళు చాటిస్తే, వెంకటకవాసిలో తప్పిపోయింది. లేకుంటే నేనే లలితను పెళ్ళి చేసుకోవల్సింది.

బావా అన్న పిలుపులో ఏదో అనిర్వచనీయ ఆత్మీయత, తీయ్యదనం ఉంది.

టిఫిన్ తీసుకుందుగాని రా బావా అంటూ ముందు వసారాలో తీసుకు వెళ్ళింది. లలితను చూసి ఏ పదేళ్ళో అయింది. లలిత వాళ్ళు భువనేశ్వర్ లో ఉంటున్నారట.

నీ వొక్కడివీ వచ్చావేం అని నిలదీసింది.

పిల్లలకు పరీక్షలు... పెద్ద సంసారం కదా... ఇల్లు కదిలిరావడానికి ఆవిడకు వీలుపడదు... అన్నాను.

వసారాలో ఈతాకు చాపమీద కూర్చున్నాను. వరు సగా నాలుగైదు చాపలు వేసున్నాయి... చాపలమీద అక్కడక్కడా కాఫీ మరకలు... ఉప్పొత్తిన్న ఆకులు అక్కడక్కడా గాలికి అటూ ఇటూ కదుల్తున్నాయి... ఇంతలో టిఫిన్, కాఫీ తీసుకోండి... అంటూ ఒకాయన వచ్చి- నా వైపు చూసి చిరు నవ్వు నవ్వుతూ నా ముందు ఉంచి వెళ్ళాడు. అక్కడున్న కాఫీ ఆకుల మీదకి ఎగబడి, అవి తీసుకుని, ఒక తడిగుడ్డతో చాపమీదున్న కాఫీ మరకలు తుడిచి గిరుక్కున తిరిగి వెళ్ళాడు అతనెవరో నాకు అంతు బట్టలేదు. అతన్ని చూసి అతని వయసు కనుక్కోవడం కష్టం. జుట్టు ముగ్గుబుట్టలా ఉంది కాబట్టి యాభై ఏళ్ళదాకా అంచనా వేయవచ్చు. అతను వేసుకున్న బట్టల్ని బట్టి పెళ్ళికి

సంబంధించిన బంధువర్గంలోని వాడేమోనని అన్వించలేదు. పోనీ పనివాడేమో అనుకుంటే, పనివాడి లక్షణాలు కన్పించలేదు. పనివాళ్ళెవరూ అంత చురుగ్గా పనిచేయరు. క్షణం విరామం లేకుండా పనిచేస్తున్న బాగా అలసి ఉన్నాడు. పెదిమల మీద చిరునవ్వు, నుదుటి మీద చెమట బిందువులు...

ఎక్కడ బడితే అక్కడే అతను కన్పిస్తున్నాడు. కొంత సేపు పందిట్లో - కొంతసేపు వంట సావిడిలో ఏదో వంట వాళ్ళకు పురమాయిస్తున్నాడు - కాసేపటికి మళ్ళీ వసారాలో కన్పిస్తున్నాడు. అతని వాలకం చూస్తే తన చేతి మీదుగా పెళ్ళి జరిపిస్తున్నట్టుగా ఉంది. అతనిలో ఉన్న ఉత్సాహాన్ని చూసి అతనెవరో తెలుసుకోవాలనే కుతూహలం కలిగింది. అయినా పెళ్ళిళ్ళలో ఎవరి హడావుడి వాళ్ళది.

పెళ్ళి కొడుకూ, పెళ్ళి కూతుకూ, ఒకరి మీద ఒకరు తలంబాలు పోసుకుంటున్నారు. కన్యాదాత బాగా అలసి ఎందుకో నీరసంగా కన్పిస్తున్నాడు. కళ్ళు బాగా లోతుకు పోయినట్లున్నాయి. ఇంత కట్నం పోయ్యాల్సి వచ్చిందే అని కళ్ళెర్ర చేసిన వానిగా ఉన్నాయి అతని కళ్ళు.

వచ్చిన వాళ్ళందరూ తెచ్చిన కానుకలు చదివిస్తున్నారు. బ్రహ్మగారు ఇచ్చిన వాళ్ళ పేర్లూ. బంధుత్వమూ ఎనాన్సు చేస్తూ కానుకలన్నీ వాళ్ళకు అందచేస్తున్నాడు. పెళ్ళి కూతురు వెనకాల ఒక గొనుపిల్ల, బహుశ చెల్లెలేమో. ప్యాకెట్స్ కొన్ని విప్పి కుతూహలంగా చూస్తోంది.

పెళ్ళి మాడానుడి అంతా అయిపోయింది. పెద్ద పూల వాస కురిసి వెలసినట్లుగా ఉంది. సూర్యుడు నడినెత్తి మీదికి వచ్చాడు. ఎండ తీక్షణత ఎక్కువవుతోంది.

కొంతమంది వచ్చి అక్కడున్న జంపకాణాలు దుప్పట్లు, చాపలు, అన్ని విదిలించి... ఆ స్థలాన్ని పరిశుభ్రం చేసి వడ్డనకు సిద్ధం చేస్తున్నారు.

భగవాన్లు భోజనాల వేళ అయిందయ్యా. ఆ ఏర్పాట్ల సంగతి కొంచం చూడు. అంటున్నాడు కన్యాదాత.

భగవాన్లెవరో నాకిప్పుడు తెలిసింది. ఈ ఏర్పాట్లన్నీ అతని చేతిలో ఉంటే అంతకన్న ఏం కావాలి! యుద్ధ రంగంలో కమేండరల్లే అన్నీ చకచకా అయిపోతాయి. కమాండరు సామాన్యంగా తనేమీ చేయడు. కాని భగవాన్లు అలాంటి కమాండరు కాదు తనే ఎక్కువగా చేస్తాడు. ఇతర్ల చేత చేయిస్తాడు. ఇంత క్రమశిక్షణ దేశంలో అందరికీ ఉంటే దేశం ఎప్పుడో బాగుపడేది. ఈ భగవాన్లు పొద్దున నాకు టిఫిన్ కాఫీ ఇచ్చినాయనే. భగవాన్లను చూస్తున్నాను. నన్నెందుకో ఇతను ఆకర్షించాడు. ఇంతపని చేస్తున్నా అతనిలో విసుగు అన్నది ఎక్కడా కన్పించడం లేదు.

అతను నడుం కట్టాడు. విస్తళ్ళు, గ్లాసులు, వరసలో టపటపా పడుతున్నాయి క్రమంలో. కొందరమ్మలక్కలు పప్పు, పచ్చడి కూరలు వేసుకున్నారు. వాళ్ళలో లలిత కూడా కన్పించింది. నాకు సరదా వేసింది. ఇంతమంది

ముందుకు వచ్చి పన్ను చేస్తుంటే నేను మాత్రం ఆ సైన్యంలో ఎందుకు చేరగూడదూ నడుం కట్టాను. భగవాన్ల దగ్గరగా వెళ్ళి నిల్చున్నా.

మీరెందుకు లేండి బాబుగారూ... మీరు పెద్దవారు. మీరలా ఉండండి, మేం చూసుకుంటాంగా అన్నాడు. ఆస్వయంగా, ఒక్కపట్టు పట్టామంటే చిటికెలో అయిపోతుంది. అంతమంది ఒకసారి భోజనం చేయడానికి స్థలం లేదు, అన్నాడు.

అదేం లాభంలేదు. ఆయన కూడా నడుం వంచాల్సిందే అంది లలిత.

రంగంలోకి దిగక తప్పలేదు.

నాకింత బరువుని వప్పగించి, నీవు తేలిగ్గా నెయ్యి మాత్రం తీసుకుంటావా అన్నాను లలితతో.

లలిత ఫెళ్ళున నవ్వింది. అదే నవ్వు. అదే చిలిపి తనం. ఎన్నేళ్ళు వచ్చినా ఇది మాత్రం మారలేదు. నాకు చిన్నతనం జ్ఞాపకం వచ్చింది.

భగవాన్లు నడుపుతూ, నడిపిస్తున్నాడు రంగాన్ని, చక చకా సాగిపోతున్నాయి వడ్డనలు.

ఒక పంక్తి అయిపోయింది. అందరూ త్రేంచుకుంటూ లేచారు. గబగబా పనివాళ్ళు విస్తళ్ళు తీసేశారు. భగవాన్ల సహాయంతో.

బాబుగారూ మీరు ఈ పంక్తికి కూచోండి. మేం చూసుకుంటాంగా అన్నాడు భగవాన్లు.

అతని మూట తీసేయలేక నేను కూర్చున్నాను. అదీ గాక బాగా ఆకలి వేస్తున్నది. తప్పలేదు. భగవాన్లుకు మరింత ఉత్సాహం ఎక్కువయింది. రంగంలో కలియబడ్డాడు. పుము రెండు గంటలు కావస్తోంది.

భోజనం చేసి భుక్తాయాసంతో ఓ మూల పడు కున్నాను. నిద్ర పోవడం లేదుగాని మూఱో పంక్తి భోజనాలు గమనిస్తున్నాను. తాంబూలం నెమరేస్తూ భగవాన్లలో అదే ఉత్సాహం. అదే పరుగు అదే చిరునవ్వు. నుదుటి మీద చెమట అలసట, ఆకలిలేని ఈ భగవాన్లవరు? నిజంగా భగవంతుడా అనిపించింది. నాలుగో పంక్తికి వంట వాళ్ళూ, ముసలమ్మలూ, ఇంకా మిగిలిపోయిన వాళ్ళూ కూర్చున్నారు. ఎక్కడా ఉత్సాహం పరుగూ కన్పించటం లేదు. ఆయాస పడుతూ కొంతమంది పిల్లలు ఏడ్చిస్తున్నారు.

నా కళ్ళు భగవాన్ల కోసం వెతుక్కున్నై. వడ్డన లోనూ లేదు. కూచున్న పంక్తిలోనూ లేదు. మూడు గంటలయింది. ఏ తెల్లవాడు జామున్నో పని ప్రారంభించి ఉంటాడు. ఇంతవరకు విధి విరామం లేకుండా పనిచేశాడు. చివరకు మనిషే యాయం అయ్యాడు. నేను ఒకరిద్దరిని అడిగాను. ఏమో అంటే ఏమో అనుకున్నారు. ఎవరో భగవాన్ల కోసం వచ్చారు. వాళ్ళతో ఏమో మాట్లాడాడు వెంటనే వెళ్ళిపోయాడన్నారు ఎవరో వెళ్ళిపోయాడని నాకు చింతలేదు. కాని భోజనం చెయ్యకుండా వెళ్లాడని నాకు చాలా బాధగా వుంది. అతన్ని గురించి చాలాసార్లు అను

కున్నాను. మరి కొంచెం సేపటికి నా నెక్టెస్ పోయిందండి అంటూ ఒకామె వచ్చింది. చెమటకు మెల్లొ మరీ గుచ్చు కుంటుంటే మధ్యాన్నం పెట్టెలో పెట్టిందట. భోజనాలయి తరువాత మళ్ళీ చూసుకుంటే లేదట. లబోదిబో అంటోంది ఆమె.

మరీ సోద్యం పెట్టెలో పెట్టింది ఎలా పోతుందమ్మా అన్నది మరో వనిత. నాకాశ్చర్యం వేసింది. పట్టపగలు ఇలాంటిది జరిగిందంటే.

నలుగురూ చేరాకు. చర్చ జరిగింది.

ఈ విషయం కన్యాదాత వరకూ పోయింది. ఆయన నొచ్చుకున్నాడు. శుభమా అని పెళ్ళి జరిగిన ఇంట్లో ఇలాంటిది జరగడం.

ఆ భగవాన్లు తీసేడేమో... ఉన్నట్టుండి కనపడకుండా వెళ్లాడు. అని మరోరన్నారు.

కన్యాదాతకు బాధ | బాధతోపాలు కోపం కూడా కలిగింది.

అతను దేవుడిలాంటివాడు. అతనిని ఆ మాటలంటే మహా పాపం అన్నాడు.

అలాటి వాళ్ళే ఇలాంటి పనులు చేసేది. అంటూ ఒకామె నూతి విరిచింది...

పైకి అందరూ మర్యాదస్తులు లాగానే కన్నడు తున్నారు. ఎవరిని అనుమానించడానికి ధైర్యం చాలటంలేదు.

ఈ భగవాన్లైవరండి... అన్నాను కన్యాదాతతో.

భగవాన్లు ఇతరులకు సాయం చేసేవాడేగాని ఇతర దగ్గరనుండి ఆశించే రకం కాదు. అని ముక్తసరిగా అన్నాడు కన్యాదాత. నాకు భగవాన్ల మీద అభిమానం పెరిగింది.

భగవాన్లు భోజనం చేయకుండా వెళ్ళాడు - పొద్దు ట్నుండి పచ్చిగంగ కూడా ముట్టలేదు. నా కదే కొరతగా ఉంది. పెళ్ళంతా అతని చేతిమీదగానే జరిగింది. అన్నం కూడా తినకుండా నాకింత అన్యాయం చేస్తాడా! నేనేం వాపం చేశానని... అని అన్నాడు కన్యాదాత. ఆయన కళ్ళు చమర్చినయి.

నెక్లెస్ సంగతి తేలలేదు. ఆడవాళ్ళ కొంతమంది పోట్లాడుకుంటున్నారు. కొంతమంది ఘర్షణ పడుతున్నారు. ఎవరూ భగవాన్లను గురించి అనుకోవటం లేదు కన్యాదాత తలమీద చేయి పెట్టుకొని ఓ మూలగా వెళ్ళి చూసంగా కూర్చున్నాడు.

సాయంత్రం అవుతోంది. సూర్యుడు కూడా చెప్పకుండా వెళ్ళిపోయే ప్రయత్నంలో మబ్బుల చాటున కొండల చాటునా దాక్కుని కన్నడీ కన్నడనట్టుగా ఉన్నాడు. నేనటు వెళ్ళాను.

“కూచోండి” అని సాంజ్జు చేశాడు.

“ఈ భగవాన్లు ఎక్కడ ఉంటాడు?” అన్నాను.

“అతని మకాం శివాలయంలో” అన్నాడు.

“అదెక్కడ?” అన్నాను.

“మీరు స్టేషన్ నుండి వస్తుంటే అంకమ్మ చెట్టు ఉంది

చూశారా! సెంటర్ లో ... దానికి తూర్పుగా ఓ సందు ఉంది. ఆ సందులోంచి వెళ్తే కొనాన ఉంది...

నాకు నెక్లెస్ ను గురించి ఆరాతీయటం కన్నా - భగవాన్లను గురించి తెలుసుకోవాలనే ఆసక్తి ఎక్కువయింది.

శివాలయం వైపు వెళ్ళాను

అది శివాలయం కాదు. శిథిలాలయంలా ఉంది. ఏనాటిదో ఈ శివాలయం బయట గోడలన్నీ పుచ్చిపోయిన శరీరంలా ఉన్నాయి. లోపల ఆకాశాన్నంటుతున్న ధ్వజ స్తంభం - దానిముందు చెవి విరిగిపోయిన పెద్ద నంది కొట్ట వచ్చినట్లుగా ఉన్నాయి. గుడి చుట్టూ ప్రదక్షిణ చేశాను. గుడి ఆవరణ పెద్దది. నరసంచారం ఎక్కువగా ఉన్నట్టు కనపడదు. మంచి మంచి చెట్లు ఉన్నాయి. పొగడ చెట్లు శివుణ్ణి పొగుడుతూ ఉన్నట్లుగా ఉంది. మృధువైన వాసన దేవగన్నేరు దానిపక్కనే, అలువైపుగా చిటికేశ్వర చెట్టు చెట్లనిండా పూలు. ఓ మూల అరుగులాంటిది ఉంది. పెరటి వైపుగా గర్భగుడికి దూరంగా ఓ బావి ఉంది. ఆ బావినీళ్ళు తియ్యగా ఉంటాయిట. అప్పుడే పూజారి వచ్చి గుడి తలుపులు తీసున్నాడు.

గర్భ గుడిలోకి వెళ్ళి శివుని దర్శనం చేసుకున్నాను.

పూజారి ఇచ్చిన విభూది కొంచెం తీసుకొని నుదుట రాసుకున్నాను. దేవగన్నేరు పువ్వు చెవులో పెట్టుకున్నాను. పళ్ళెంలో పదిపైసలు వేశాను.

అరుగుమీద వచ్చి కూర్చున్నాను. పూజారితో

మాట్లాడుతుంటే భగవాన్లను గురించి మరి కొన్ని విషయాలు తెలిసినై.

భగవాన్ల అసలు పేరు భగవంతుడట. కొంతమంది అతన్ని భగవాన్లు అనీ, భగవాయ్ అనీ పిలుస్తారు. అతను ఏనాటివాడో ఎవరికీ తెలియదు. ఆ పూర్వో నీటి ఇబ్బంది ఉంది. ఆ పూర్వో చాలా మంది శివాలయం బావినీటి మీద ఆధారపడి ఉంటారు. నీటి కావిడి తీసుకొని కొంత మందికి నీళ్లు సప్లయ్ చేస్తుంటాడు భగవాన్లు. బిందెకు అణా చొప్పున ఇస్తుంటారు. భగవాన్లు ఎప్పుడూ శివాలయంలోనే మకాం. ఎవ్వరితోనూ ఎక్కువగా మాట్లాడడు. పరోపకారమే అతని ధ్యేయంగా అనిపిస్తోంది. ఎప్పుడూ ఎవరో ఒకరు అతన్ని పిలుస్తుంటారు. అతను నిలబడితే ఏపనైనా నిరాఘాటంగా జరిగిపోతుంది. అతనుంటే కొండంత బలం. ఆపదలో ఉన్న వారిని ఆదుకోడమే అతని ఆశయం. ఎవ్వరి దగ్గరనుండి ఏవీ ఆశించడు. ఎవరైనా ఏదైనా ఇస్తే కృతజ్ఞతతో తీసుకుంటాడు. బతికున్న వారికన్న చనిపోయిన వాళ్ళకు అతని అనుసరం ఎక్కువ. దగ్గరండి అన్ని కర్మకాండలు చేయిస్తాడు. అవసరమైతే శవాన్ని మోసుకు పోవడంలో సహాయ పడ్తాడు. చచ్చిపోయినవాళ్ళు తనతో మాట్లాడలేరు గనుక వాళ్ళకే ఎక్కువ సహాయం చేస్తాడేమో...

ఆ ఊరు ఓసారి మూర్ధామని శివాలయం నుండి బయలుదేరి వెళ్ళాను. ఆ పూర్వో పది పన్నెండు వీధులకన్నా ఎక్కువ లేవు.

శివాలయం వీధి దాటి పడమటి వైపుగా వెళ్ళాను. దాన్ని కోటబజారు అంటారుట. ఎప్పుడో ఇక్కోకులనాడు అక్కడ ఓ రాజావారుండేవారుట. దోవలో మట్టికోట కన్పించింది. ఘమారు శివాలయం వయస్సుంటుంది ఆ కోటకు.

కోట బజారు గుండా చివరకు వెళ్ళాను. ఓ పెంకుటింటి ముందు కొంచెం జనం ఉన్నారు. అందరూ హడావిడిగా ఉన్నారు.

శవ ప్రయాణానికి ఏర్పాట్లు చేస్తున్నారు. సూర్యాస్తమయం అవబోతుంది. త్వరగా కానివ్వండి అంటున్నారెవరో. దగ్గరకు వెళ్లి చూశాను. అది భగవాన్ల గొంతే. అంతా భగవాన్ల నడిపిస్తున్నట్లుగా ఉంది. ఆ పెంకుటింట్లో పెద్దగా ఏడ్పులు వినిపిస్తున్నాయి. ఊరుకోండమ్మా అంతగా బెబ్బేలు పడిపోతే ఎలా! ఏడిస్తే పోయినాళ్ళు తిరిగొస్తారా ఆఖరు క్షణాల్లో ఆయన్ను ప్రశాంతంగా పోనివ్వండి. అంటున్నాడు భగవాన్లు, శవ వాహనం భగవాన్ల భుజం మీదకు లాక్కున్నాడు ఇంకా ముగ్గురున్నారు. శివా శివా అంటూ కదిలారు ఊరికి ఉత్తరం వైపు, నా కళ్ళు చెమ్మగిలినై... మూడో బంతి భోజనాలయం తరువాత భగవాన్ల కెవరో కబురందించి ఉంటారు. పెళ్ళింట్లో చావు మాట చెప్పడం ఎందుకని ఎవ్వరికీ చెప్పకుండా జారుకున్నాడు. అతనికి పెళ్ళి. చావు రెండూ సమానము. అందరికీ కావలసింది సహాయం.

అతను చేయవలసింది సహాయం. అన్యాయంగా నెక్లెస్ తీశా
 జేమానని అభాండం వేశారు. పాపం! అన్నమే అక్కర్లేని
 వాడు నెక్లెస్ కొరుక్కు తింటాడా? ఆ అమ్మలక్కల్లో ఎవరో
 ఒకరు నెక్లెస్ తీసి ఉంటారు.

నాకు కలిగిన అనుభూతిని తలుచుకుంటూ, అంకమ్మ
 చెట్టుమీదుగా, బరువుగా కాళ్ళీడ్చుకుంటూ ఇంటికి చేరాను.
 భగవాన్లు నా కళ్ళల్లో మెదుల్తున్నాడు.

వ సు ధ